Nr. 18 (53) 1939 m. gegužės 6 d. II metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

MAMYTEI

(Skyriu mylimai mamytei, mane užauginusiai ir išmokiusiai mylėti Dievą ir Tėvynę).

Palangėj švilpė šaltas rudens vėjas,
Pilkojon žemėn krito lapų daug.
Tuomet, mamyt, dienelė ta atėjo,
Kurią ašai šią žemę išvydau.

Mažam lopšelyj lingo, lylia, lylia,
Supai mane per dieną, per naktis,
Užaugint sūnų gerą, darbštų, tylų,
Tetroško vieno motinos širdis...

Nešioj mane raukšlėtos tavo rankos,
O prižiūrėjo akys tavo dvi.
O aš bėgiojau sau po žalią lanką,
Džiaugiaus, kad tėviškė tokia graži.

Dabar ašai mieste prie mokslo knygų,
O tu pirkutėj prie ratelio vis...
Surasti sūnui kelią gerą, lygų
Tetrokšta vieno motinos širdis...

Pasilgęs aš tavęs, mamyt, be galo,
Sugrįšiu pas tave gal ryt, poryt.
Bet mus išskirt tegali Visagalis,
Nes aš tave užvis myliu, mamyt!

J. Mackevičius.

Mes Marijai...

Jau nušvito žydrios dienos
Štai gražaus pavasarėlio;
Laukuose tik gėlės vienos,
Kvapūs lapai beržynėlio.

Kuo balčiausių lelijėlių
Daug prisėtas mūs darželis,
Mėlynųjų žibuoklėlių
Pilnas yr gražus miškelis.

Kad tik greitai viskas augtų,
Ypač gražiosios lelijos
Skleistų žiedus ir žydėtų:
Jas mes dėsim prie Marijos.

Jau sužydo skaisčios gėlės,—
Pinsim gražų vainikėlį
Ir prie šitos koplytėlės
Pasipuošim altorėlį.

O Marija Skaisčiausioji!
Laimink mus, mūs mamą, tėtį.
Dėl Tavęs gamta yr šioji
Ir vainikai šie gėlėti.

B. Martinas.

AČIŪ TAU...

Ačiū tau, mamyte,
Kad užauginai,
Supai ir nešiojai,
Dainas dainavai.

Ačiū tau, mamyte,
Ačiū nuoširdžiai,
Kad jaunon širdelėn
Meilę skiepinai.

Ačiū tau, mamyte,
Tariu aš—sūnus
Už taip karštą meilę,
Triūsą ir vargus.

Ačiū tau, mamyte,
Ačiū, sengalvėle,
Šimtą kartų ačiū,
Brangi motinėle.

M. Pumputis

MAMYTĖ

Tamsu. Visi ilsis ir miega seniai,
Vėjelis palangėje kalba tyliai,
— Motut, gana dirbti, jau miega visi,
Paslėpki darbelį — pavargus esi!
—Reikia dar Joneliui
Švarkas pataisyti,
Palauk valandytę!

— Žiūrėk, ant stalelio jau mirga šviesa,
Jau svyra galvelė, suglebs tuoj ranka.
Motut, gana dirbti, jau miega visi,
Paslepki darbelį — pavargus esi!
— Reikia dar švarkelio
Sageles prisiūti,
Palauk dar truputį!

— Jau temdo aušrinė dangaus žvaigždeles,
O nuovargis merkia tavas akeles.
Motut, gana dirbti, jau miega visi,
Paslėpki darbelį — pavargus esi!
— Reikia marškinėliai
Jonui pataisyti,
Palauk valandytę.

—Jau paukščiai sučiulba, ir gieda gaidžiai.
Suglebo tau rankos, išblyško veidai.
Motut, gana dirbti, jau miega visi,
Paslepki darbelį — pavargus esi!
— Dar tik apžiūrėsiu
Jono kepurėlę,
Palauk valandėlę!

— Motute senoji, motute brangi,
Kas yr tas Jonelis, kad jį taip myli?
Dėl jo per naktelę vis sėdi, vargsti,
Jau aušta dienelė, o tu nemiegi!
— Mažasai Jonelis —
Mano tai vaikelis,
Mylimas sūnelis.

K. Tėma.

Ar matėte tokį gaurotą šunytį?

Mamytės pasaka

Seka, seka man mamytė
Gražią pasakėlę
Apie Vytauto, Birutės
Garsią tėviškėlę.

Mini laumių nakties burtus,
Karalaitės pilį,
Kur velniukštis aukso turtuos
Pasislėpęs tyli...

Mini pasakoje Vilnių,
Narsų Gediminą,
Kurs sapnavo vieną naktį
Vilką geležinį...

Mini pasakoj Eglutę,
Gudrų marių Žaltį...
Saulės dukterį — Auksutę,
Žilabarzdį šaltį...

Seka, seka man mamytė
Gražią pasakėlę...
Klausau aš, klauso sesytė,
Klauso mano katinėlis.

B. Pranckūnas

KOŠĖ

Prisivalgęs košės,
Vyksiu į kermošių.
Valgau, valgau košę,
Valgau atsilošęs.

Pirksiu aš kermošiuj
Saują miltų košei.
Virsiu, virsiu košę,
Virsiu atsilošęs.

Išviriau kermošiuj
Pirktą saują košei.
Čepsiu, čepsiu košę,
Čepsiu atsilošęs.

M. Grigonis

Pasaka apie Pūkutį

Gyveno kartą žvirbliukas, vardu Pūkutis. Jis buvo mažas, geltonu snapuku, o jo menką kūnelį dengė pūkeliai. Jo motina, sena žvirblienė, glostydavo jį snapeliu, o tėvelis atnešdavo muselių ir kirmėlaičių.

Kai Pūkutis paaugo, jo motina dažniau palikdavo jį vieną ir skrido maisto ieškoti. Tupi Pūkutis lizdo krašte ir stebi, kas žemėje dedasi. Atskridusi motina jį bara:

— Čir-čir-čirik! Pūkuti, žiūrėk, iš lizdo iškrisi! Čir-čir! Nesėdėk krašte! Čir-čir-čirik! Pagriebs tave juodas katinas ir nusineš!..

— Šiaudai! Nebijau. Kai duosiu jam... ir nuskrisiu! — atsako Pūkutis ir pasipūčia. Motina juokiasi ir meiliai gnybteli jam į galvutę.

— Čir-čir-čirik! Kvailuti, tu dar skristi nemoki! Čir-čir! Palauk, kai paaugsi — pamokinsiu. Sėdėk ramiai! Toks vėjas, — iškrisi!

— O kam medžiai siūbuoja? Nesiūbuotų — ir vėjo nebūtų!

Kitą dieną, pamatęs einantį ir rankomis mosuojantį žmogų, sako:

— Gražiai katė sparnelius nugraužė! Vieni kauleliai liko...

— Niekus plepi! Žmonės neturi sparnų ir neskraido. Čir-čir! — piktai atsako mama ir nuskrenda.

— Va! Kai aš užaugsiu, padarysiu, kad visi skraidytų! — pažada Pūkutis ir uždainuoja savo paties sukurtą dainelę:

Ei, žmogau be uodegytės,
tu turi tik dvi kojytes;
nors tu didelis labai,
ėda tave vabalai...
O aš mažas dar visai,
valgau vabalus patsai!

Bedainuodamas ir... iškrinta. O čia katinas — baisus, juodas. Žalios akys tik žiba... Selina artyn ir laižosi, žiūrėdamas į Pūkutį. Nusigąsta Pūkutis. Stovi ant savo silpnų kojyčių išsižiojęs ir dreba. Iš kažkur laiku atsiranda Pūkučio motina. Atsitūpia tarp juodos pabaisos ir savo sūnelio, išskečia sparnus, pasišiaušia. Pasiryžusi kiekvieną sudraskyti, kas prisiartins prie sūnelio.

— Čir-čir-čirik! Skrisk, Pūkuti, ant stogo! Greičiau, mažasis neklaužada! Čir-čir!..

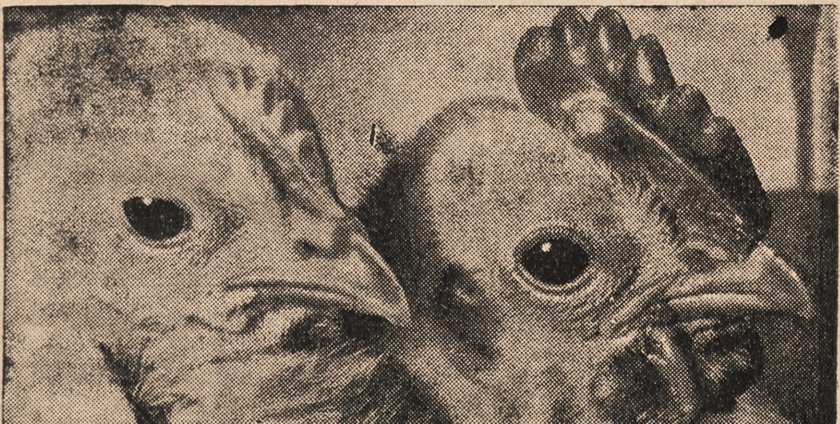
Suplasnoja Pūkutis silpnais sparneliais ir nepajunta iš baimės, kaip atsiduria ant stogo. Stovi drebėdamas, žiūri, kas bus su motina. O baisusis katinas, pamatęs, kad jo pirmoji auka jau nepasiekiama, puola žvirblienę. Ši su didžiausiu čiauškėjimu sprunka nuo tirono nagų.

Po kelių akimirksnių žvirblienė jau prie sūnelio. Susijaudinusi gnybteli į galvutę ir ramindama sako:

— Dabar matai, Pūkuti, kaip gerai, kad ne visi turi sparnus!

Pūkutis pasipūtęs tyli. Jis dar neatsipeikėjęs po baisaus įvykio.

V. Aleknavičiūtė.
„Žvaigždutė“.

Višta ir jos vištelis

Motulė susirgo

Prie plataus vieškelio, kuriuo dungėjo vežimai, keldami dulkių debesis ir nykdami toli pamiškėj, pasinerdami į pilką miglą, stovėjo sukrypusi pirkutė. Stogas jos buvo daug kur pašiauštas vėjo, lyg ko išsigandęs. Šiaurinė jo pusė buvo apžėlusi žaliom samanėlėm, kurios iš po sniegimio žemos apdangalo išsikalusios dar labiau sužaliavo, sakytum, džiaugdamosi atėjusiu pavasaiu, kaitria saule ir maloniu vėjelio dvelkimu. Ties troba augo keli šermukšniai, kurie jau tiesė savo garbanotus lapų pluokštelius, ir dengėsi pilkšrai žalia skraiste. Atokiau prie klojimo stovėjo plačiai išsišakojęs uosis, dar nė nesukrutęs sprogti. Tik agrestai, patvoriais susigūžę, jau seniai žaliavo, lyg sukrautos jaunučio šieno kupetaitės. Apie jas zujo pilkos bitės, iš vieno žiedelio landžiojo į kitą ir rinko saldų tyrų šių metų medutį.

Nuo trobos atbėgo vaikai. Jonukas suveltais plaukeliais, dryžamargėm kelnaitėm vedėsi kitu du: Mikutį ir Marcikę, ir kažką abiemdviem garsiai aiškino. Kėsnojo rankomis, lingavo galvele. Matyt, kad jaudinosi pats savo kalba, nes jo žodžiai dažnai užlūždavo, o mėlynose jo kaip dangaus mėlynė akelėse sužibdavo ašaros. Visi sustojo prie vieno agrestų krūmelio, ir Marcikė, plačiai žiūrėdama, lyg netikėdama tuo, ką anas pasakė, paklausė dar kartą:

— Tai, sakai, motulė serga?

— Taip, serga. Ir sunkiai serga. Reikia bėgti miestukan atnešti vaistų, kitaip ji gali mirti. O ką tada mes vieni darysime?

— Nenoriu, kad motulė mirtų, — liūdnu balseliu traukė Mikutis, — mirė tėvelis, mirtų motulė, tada ir mes visi turėtumėm mirti.

— Sako, — pakėlusi dideles mėlynas akeles prašneko Marcikė, — kad numirę žmonės dar geriau gyvena, mato Dievulį, niekados neserga ir jau nemiršta.

— Bet pirmiau reikia gyventi taip, kaip visi žmonės čia žemėj gyvena, reikia gyventi dorai, kad šiuo savo gyvenimu nusipelnytumėm aną laimingąjį gyvenimą, — aiškino Jonukas.

Jis buvo vyriausias, daugiau žinojo ir suprato. Todėl dabar jautė pareigą mokinti ir guosti jaunesniuosius.

— Jūs nesibijokit, motulė tikrai pasveiks. Gydytojas sakė, kad tik tuojau reikia bėgti vaistų. Bet judu turėsite pasilikti prie motulės ir budėti, o aš nubėgsiu miestukan ir parnešiu vaistų.

— Kad mes vieni bijome likti...

— Ko gi jūs bijote. Motulė su jumis.

— Kad motulė... serga.

— Tai niekis, kad serga. Ji daugiau žino už jus. Ko jai reikės, jinai jums pasakys, tiktai jūs būkite paklusnūs, greit jai patarnaukite. Žinot, kaip brangi mums motinėlė.

Tai pasakęs, Jonukas kūliavirsčiom nubėgo takeliu užukluonėn, pasileido kur stačiau, kaip arčiau, kad tik greičiau nubėgtų ir parneštų motinėlei vaistų. Mikutis su Marcike žiūrėjo pro tvoros spragą ir šaukė:

— Ilgai nebūk, Jonuk!

Jonukas grįžtelėjo. Trupučėlį sustojo. Jo smilkiniuose tvaksėjo kraujas, širdis smarkiai plakėsi.

— Pirkion jūs greičiau! — sušuko, — o tai sugrįžęs, kai parginsiu...

Akys, pro tvoros spragą seku-

sios bebėgantį Jonuką, atsitraukė ir nukrypo trobos link. Mikutis su Marcike liūdni ir neramūs nukūliavirčiavo į ją prie motulės, kuri kietai miegojo. Jos veidas buvo išbalęs, išpiltas prakaito rasa. Marcikė lengvai ant galiukų pirštų priselino prie jos, paėmė gulėjusią skepetaitę ir lengvai nubraukė nuo motulės kaktos prakaitą. Ligonė nė nepajuto, tik keletą kartų giliai atsiduso ir pavirto ant dešiniojo šono. Marcikė staigiai ir tyliai atsitraukė, padėjo skepetaitę į tą pačią vietą ir klausėsi gilaus ir neramaus motulės alsavimo. Mikutis, įbedęs į jas akeles, laikydamasis už dryžamargių marškinėlių, tyliai verkė. Jam rodėsi jau, kad motinėlė mirusi, nes tokia balta balta, kaip niekad dar nebuvo. Lūpos pamėlynavusios, akys užmerktos ir giliai įdubusios. Tik viena krūtinė sunkiai kilnojasi ir reiškia joje dar rūsenančią gyvybės liepsnelę.

Tuo tarpu Jonukas bėgo jau į pat miestelį. Žinojo puikiai vaistinę, kurioj turėjo pirkti vaistų. Bet vis dar bėgo, nes viena mintis, kad motinėlė serga, kad gali mirti, jei laiku nenuneš vaistų, kėlė jo kojeles, stūmė jį priekin ir ginė bėgti vis greičiau ir greičiau. Jau miestelis. Namai ir tvoros tik mirga ir lieka už Jonuko. Žmonės dairinėjasi ir stebi bėgantį vaiką.

— Tur būt, nelaimė kokia atsitiko.

— Jau ar serga ar mirė kas.

— Ne ko šitas vaikas taip bėgtų.

Jonukas nepaisė įbestų į save žvilgsnių, kalbamų žodžių, bet dūmė, kiek tik kojos kelia į vaistinę. Prieangy nubraukė rankove nuo kaktos prakaitą, čiurkšlėmis per veidus pliaupusį, atgniaužė saują, pažiūrėjo, ar visus pinigus turi ir įėjęs į vidų pasakė barzdotam vaistininkui:

— Motulė serga... Man vaistų už šituos pinigus...

— O gydytoją turėjote?

— Taip.

— Receptą duok čia, vaikuti.

Jonukas atgniaužė kitą saują ir padavė suglamžytą popierėlį, kuriame buvo keletas žodžių ir skaičių. Vaistininkas pažiūrėjo, kažką rašinėjo, atstūmė Jonukui vieną sidabrinį pinigą ir tarė:

— Per daug duodi, šituos atsiimk.

— Gydytojas sakė...

— Ne, ne. Atsiimk. Vaistai tiek tiktai atseina, — nubraukė anuos nuo stalo į stalčių ir kažkur išėjo.

Jonukas stovėjo akis įbedęs į duris, kuriose dingo vaistininkas ir vis mintimis kartojo sau: „ateina, ateina". Bet durelės neatsiverdavo dar ir jose nesirodė baltai pasirėdęs barzdotas vaistininkas. Jonuko mintys bėgo tada į namus, kur paliko sergančią motulę, po gydytojo atsilankymo kietu miegu užmigusią. Gydytojas sakė, kad miegosianti trejetą valandų, o kai nubusianti, tuojau norėsianti gerti ir reikėsią jai duoti vaistų. Trys lašai į stiklinę vandens. Nei daugiau, nei mažiau. Gink, Dieve, negalima daugiau. Jonukas tada linkčiojo gydytojui galvele ir sakė: „gerai". Galvele jis linkčioja ir dabar ir nuolatos kartoja:

— Trys lašai, stiklinė vandens...

Vaistininkas atėjo. Atnešė mažytį plokščią buteliuką, įsuktą į kažkokį pailgą surašytą popierėlį ir duodamas jį Jonukui pasakė:

— Tris kartus per dieną po tris lašus į stiklinę vandens. Gink Dieve, negalima daugiau.

Jonukas greitai perbėgo mintimi, iš kur jis gali žinoti, kad gydytojas taip jam pasakė. Paėmė vaistus, padėkojo ir išbėga atgal.

Jonukas dar buvo pusiaukelėj,

kai nubudo motulė, ir pirmas jos žodis buvo: — Gerti...

Vaikai sujudo. Buvo taip atsitikę, kad troboje nebuvo nė lašo vandens. O ligonė nuolatos šaukė, blaškėsi, barė vaikus. Abudu paliko motulę ir išbėgo prie šulinio, iš kurio stengėsi ištraukti bent pūskibirį. Kibiras pasisėmė pilnas ir nugrimzdo į dugną. Mikutis su Marcike graibstė graibstė, bet nieku būdu negalėjo jo užčiupti. Marcikė vos į šulinį dar neįkrito. Tik Mikutis ją laiku sugriebė už suknelės ir atitraukė. Mergytė gailiai pravirko ir atsisėdusi į žalią pievelės veją ašarotomis akimis žiūrėjo į takelį, kuriuo nubėgo Jonukas. Mikutis priėjo prie jos, pakėlė ir tarė:

— Labai išsigandai?

— Ne...—papurtė galvelę.

— Tai bėk į pirkią ir pasakyk motulei, kad Jonukas jau ateina su vaistais. O aš bėgu jo pasitikti.

Ir abudu vaikai išsiskyrė. Vos tik užukluonėn Mikutis išsirito, žiūri priešais atlapenąs Jonukas. Greitai kaip kulka nusirito pakalnėn, mojuodamas rankomis. Matė, kaip Jonukas keletą kartų parkrito, kėlėsi ir vėl bėgo. Susitiko. Jonukas visas šlapias, nors gręžk, apdaužytais ir kruvinais kojų pirštais, atsirėmė Mikučio ir kvėpuodamas ištarė:

— Kas?..

— Motulė nubudo, nori gerti, pirkioj nėr vandens, norėjom atnešti, paleidom kibirą, Marcikė...

— Šulinin!—staiga sušuko Jonukas lyg įgeltas.

— Ne. Neįkrito. Aš ją sulaikiau.

— Gerai... — Jonukas lengviau atsiduso.

Ir abudu užėjo prieš kalnelį takeliu, kalbėdamiesi apie vaistus, apie vandenį, apie tai, kad gerai atsitiko, jog namuose nebuvo vandens ir kad jie besemdami paleido kibirą, nes po miego motulei galima duoti vanduo tik su vaistais. Vanduo turi būti virintas ir atšaldytas. Juos jau visiškai prie slenksčio patiko verkdama Marcikė ir šaukė:

— Motulė! Kelias!

Įėjo trobon. Lovoje gulėjo visų mylima motulė, giliai kvėpavo, norėjo atsikelti ir tyliai švapėjo:

— Gerti... trokštu... gerti...

— Motule, — pripuolė prie jos Jonukas, — tuojau, motinėle, aš parnešiau vaistų. Tuoj, motule, duodu—pasveiksi, būsim visi laimingi...

— Vaikeli... gerti...

Jonukas pataisė jos pagalvį, skubiai užkūrė ugnį, užvirė vandenį, greitai atšaldė, įlašino tris lašus vaistų ir davė motinai išgerti...

— — — — — — — —

Po kelių dienų motulė jau galėjo sėdėti lovoje ir žiūrėti į tris savo vaikučius, taip labai ją mylinčius ir jos sveikata besirūpinančius. Jos širdį ir visą krūtinę užliedavo džiaugsmo banga, ir ji tada pasakydavo:

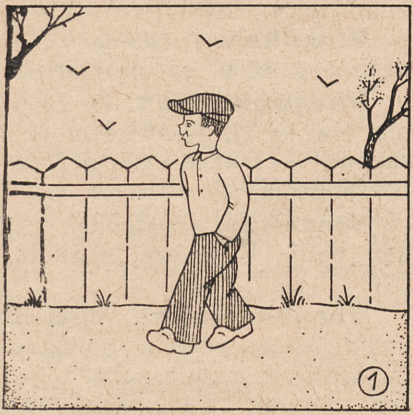
— Eikit, vaikeliai, kieman pažaisti, dabar taip šilta ir taip gražu.

— Mums prie tavęs, motule, geriausiai,—atsakydavo anie.

Tada motulė sausa gyslėta ranka glostė jų plaukelius ir išsekusiom lūpom bučiavo jų kakteles ir veidelius. Ir visi buvo laimingi.

r.

BAILIUKO NUOTYKIS

Oi, baikštus yra Martynas!
Eina kartą šis vaikinas
Pas draugužį į svečius,
Staiga vėjas, kad papūs...

Sušlamėjo tik medeliai,
O nuo vieno trakšt šakelė
Ir ant Martyno visu
Krinta savo smarkumu.

Pokšt! galvon ji jam pataikė.
Siaubas mūs pagavo vaiką.
— Oi — galvoja jis rimtai —
Baubas čia mane tikrai

Gąsdina koks! Pagalvojęs
Tat, darban jis leido kojas.
Bėgdams, nepajuto mūs
Vyrs neapdairus, baikštus,
Kad pametė, o vargeli,
Kepurėlę ir klumpelę.

3)

Atostogų parvažiavus

XI scena

Vargonininkas *(Vincukas nepastebi jo)*. Garbė Jėzui Kristui! A?

Vincukas *(lyg nubudęs, sau)*. Svetimas! (*Balsiai*). Per amžių amžius.

Vargonininkas. Juk čia gyvena Motiejus Varinčikas?

Vincukas. Čia, o ko tamsta norėjai?

Vargonininkas. Tu esi jo sūnus? Mokaisi gimnazijoje, taip sakant? Jau esi ketvirtoje klasėje?

Vincukas *(nustebęs)*. Taip; bet iš kur tamsta viską žinai?

Vargonininkas. Tave pažįsta mano brolėnas. Jis man papasakojo apie tave, taip sakant, kad tu esi pavyzdingiausias visos klasės mokinys.

Vincukas. Kuo pavarde tamstos brolėnas?

Vargonininkas. Pavardė... *(Susiglumija)*. Hm... pavardė... taip sakant, taigi matai, taip sakant... antrą vertus, ta pavardė nieko tau nepadės, užtenka to, kad jis tave gerai pažįsta.

Vincukas. Na, gerai, tegul būna, bet ko tamsta norėjai?

Vargonininkas. Norėjai... *(Sėdasi)*. Hm... Esu Sapalskis... žinai, turiu dvarelį... nemažą, bet, žinai, neturiu, taip sakant, vaikų, esu bevaikis, todėl ir norėčiau rasti sau dorą berniuką, kurį, taip sakant, priimč sau už sūnų, taip sakant. Girdėjau iš tavo brolėno tave labai padorų berniuką esant, taigi, taip sakant, ir pasiryžau tave paimt. Juoba dabar skubu tai padaryti, nes sužinojau apie tavo sunkų padėjimą, a? *(Vincukas klausosi nustebęs)*. Duosiu tau maistą, visą užlaikymą ir, taip sakant, mokslą, kokį tu norėsi, a?

Vincukas *(nudžiugęs)*. Kaip tai? Aš galėčiau vėl mokintis?

Vargonininkas. O, žinia, žinia! Na, ką gi, bernioke, nori, taip sakant, kad tave išauklėčiau, išmokslinčiau, a?

Vincukas *(nustebęs)*. Ar tai gali būti? E, ponas juokauja, tur būt?

Vargonininkas. Visai rimtai kalbu. Aš tuo reikalu ir atėjau. Na, ir manau, kad, taip sakant, sutiksi, nes supranti, ką tai dabar tau reiškia, a?

Vincukas *(neramiai)*. Aš... ak!.. aš iš tiesų nežinau, kuo šitokią tamstos malonę užsitarnavau. Tamsta klausi, ar aš sutinku? O ką gi kita aš galiu daryti?.. Tai bent mano tėveliai nudžiugs!..

Vargonininkas *(ramiai, iš lėto)*. Bet aš statau tau vieną sąlygą...

Vincukas. Sąlygą... kokią?

Vargonininkas *(iš lėto, žiūrėdamas į Vincuką)*. Taigi, kad tu išsižadėtumei savo tėvų ir jų pavardės, o priimtum, taip sakant, manąją pavardę, a? *(Vincukas užsidega)*. O aš tave priimsiu už sūnų ir viską tau atiduosiu, a?

Vincukas *(užsidegęs)*. Tamsta!..

Vargonininkas *(pertraukdamas)*. Palauk, pabaigsiu. Jie maža ką tau begali duoti: — tai prasti, sodiečiai, nemokšos, o aš tau duosiu savo pavardę, turtą, būsi visa kuo pertekęs, supranti?..

Vincukas. Ne, ir dar kartą ne! Tokiomis sąlygomis iš tamstos nieko nepriimu... Nors sodiečiai, bet tai mano tėvai. Jie dėl manęs daug iškentėjo, padėjo man, mokslino mane ir per tai turtą prarado...

o aš jų dabar turiu išsižadėti? Ne! Ne!

Vargonininkas (*prikalbinėdamas).* Bet gi, vaike, pagalvok, ką tu sakai. Tu, tur būt, to nesupranti? Iki šiolei turėjai sunkiai dirbti, nes ką tau tėvai duodavo, tau neužtekdavo pragyvenimui. Turėjai vargti su korepeticijomis, pats iki vėlyvos nakties besidarbuodamas, nes norėjai šiek tiek ir pats pramokti. O dabar dargi ir šito nebeturėsi ir turėsi nustoti mokinęsis...

Vincukas *(gailiai).* Deja, tiesa!

Vargonininkas. A, matai! O pas mane, taip sakant, visa kuo būtumei pertekęs, a? Na, pagalvok gerai. Žinau, kad sunku tau tuoj atsakyti, tai gi duodu tau pusę valandos laiko, taip sakant, pagalvoti. Aš tuo tarpu eisiu pas kleboną, netrukus atsiųsiu vargonininką, tai jam duosi savo atsakymą, a? *(sau).* Tai sušilau, kaip pelę pešęs. Nesitikėjau tiek užsispyrimo sutiksiąs, och! Na, bet dabar pasiduos *(Vincukui),* Na, lik sveikas! O atsimink: mokslas ir turtas arba — vargas ir skurdas! *(Išeina šluostydamas prakaitą).* *Uždanga*

III AKTAS

XII scena

Vincukas *(valandėlę stovi, kaip apsvaigęs, paskiau kartoja kaip koks automatas).* „Mokslas ir turtas — vargas ir skurdas"... *(sąmoningiau).* Tai baisiai sunkus man bandymas *(po valandėlės atsisėdęs).* O vis dėlto ir aš galėčiau būti laimingas... turtingas... mokintis... taip! *(Staiga pakyla, užsikarščiavęs).* Ne! Šalin piktosios mintys! Nenoriu turtų, nenoriu mokslo nei pavardės, tokia niekšiška kaina įgytų! Jų prakeikimas slėgtų visą mano gyvenimą... Aš juos taip myliu ir tuo tarpu staiga jų išsižadėčiau?!. Ir jie mane taip myli, tiek vilties manyje matė. Ir aš, niekšas, išdrįsčiau jų širdis taip skaudžiai sužeisti? Kokią gėdą turėtų jie kęsti prieš kaimynus, kad jų „gerasis" sūnus išsižadėjo tėvų... išsižadėjo, nes jam buvo per prasti nemokšos, o jis „išsimokslinęs"... mokslinosi už tėvų pinigus, kol jie jų turėjo, o kai nebeteko, tai jis jų išsižadėjo! Ne, niekuomet! Nebūsiu tokis išsigimėlis, ne! *(Bėga į tėvų kambarį).*

XIII scena

Antanėlis *(įeina kartu su Vytuku, Kaziuku, Aldute, Zose, Birute ir Jone).* Nei Vincuko, nei šeimininkų.

Zosė. Tur būt, savo kambaryje. *(Įeina į tėvų kambarį).*

Antanėlis. Tai Vytukas apsidžiaugs, kai mus visus pamatys!

Visi. Žinia.

Antanėlis. Bet kas tai! Ir vėl mes jo lauksime?

Birutė. Jau tu, Antaniuk, tai nė valandėlės nepastovėsi ramiai, nuolat kalbi ir kalbi, reikia, nereikia.

Antanėlis. O tu tai nekalbi? Tik ta-ta-ta, ta-ta-ta!

Birutė *(nusijuokusi).* Ei, tu tarataika, tarataika!

Visi *(juokiasi).* Antaniukas tarataika!... Antaniukas tarataika!..

Antanėlis (*supykęs*). Ką? Tai šitaip? gerai, jau dabar nei mur-mur! *(Sėdasi piktas. Vaikai juokiasi ir erzina Antaniuką, kuris žiovaudamas dedasi užmiegąs).*

XIV scena

Vargonininkas *(apsivilkęs paprastais rūbais, įeidamas).* Garbė Jėzui Kristui!

Visi. Per amžių amžius.

Vargonininkas. O kur šeimininkai?

Onytė. Nežinome, nes mes neseniai atėjome.

Kazytė (*pasigirdama*). Aš, Vytukas ir Antaniukas jau matėme Vincuką.

Vargonininkas (*susidomėjęs*). Ir pasisveikino su jumis?

Kazytė. Ir dar kaip — kuo nuoširdžiausiai!.. Tiesa, Vytukai? (*Vytukas tyli. Vargonininkas prieina prie Vytuko ir kalbasi su juo*).

Kazytė. Antaniuk, kas atsitiko, kad toks niuliūdęs, susiraukęs?

Antanėlis (*pamėgdžiodamasis*) ...Kas atsitiko, ko susiraukęs... Lyg ji nežino. Kai kalbu, tai mane vadina tarataika, o kai tyliai sėdžiu, klausia, kas man atsitiko, atsitiko. (*Vaikai juokiasi. Iš kambario išeina Zosė, duona ir sūriu nešina. Kaziukas pagauna sūrio gabalą*).

Zosė. Tuoj Vincukas ateis.

Vargonininkas. O ką jis ten darė?

Zosė. Kaip įėjau, tai tėvas ir mamytė verkė.

Vargonininkas (*Sau*). O ką, ar aš nesakiau (*Zosei*). Negirdėjai, ką Vincukas sakė ir ko tėvai verkė?

Zosė. To gerai nežinau, nors dabar šiek tiek susivokiau, nes, kai aš įėjau, tai Vincukas kalbėjo: „Ne, mamyte ir tėveli, aš nenoriu, aš jūsų niekuomet neapleisiu".

Vargonininkas (*labai nustebęs, sau*). Vadinasi, nenori tėvų išsižadėti!

Zosė. Jau eina (*Įeina Vincukas su tėvais*).

XV scena

Visi. O Vincukas! Tegyvuoja! Sveikas mūsų Vincas!

Vincukas (*sveikinasi iš eilės su kiekvienu*). Ačiū jums už atminimą, mano brangieji, širdingai jums dėkoju!

Motiejus (*džiaugsmingai*). O matot, ponas vargonininke!

Vincukas. Vargonininke?! Tai tamsta atėjai nuo pono Sapalskio — atsakymo? Jau turiu. Štai jis: nors man aukso kalnus jis prižadėtų, bet jo malonės nenoriu ir niekuomet nesutiksiu!

Barbora. Brangus vaike! (*Visi nustebę, nesupranta Vincuko žodžių*).

Vargonininkas (*susijaudinęs*). Eikše, brangus vaike, teišbučiuosiu tave, mano balandėli!

Vincukas (*nustebęs*). Bet tamstos balsas... ar aš apsirinku?... Bene tamsta buvai?...

Vargonininkas (*bučiuodamas Vincuką*). Taip, mano vaike. Tai aš tave taip norėjau išbandyti. Norėjau sužinoti, ką išsirinksi: turtus, ar tėvų palaiminimą. Išėjai iš to bandymo, kaip nugalėtojas, o aš nugalėtasis. Užtat ir atlyginimas tave laukia.

Vincukas (*nustebęs*). Tai aš galėsiu mokintis?...

Vargonininkas. Taip. Tėvas tyčia tau pasakė, kad tu nebesimokinsies, kad jis viską praradęs... kad bandymas dar sunkesnis būtų. O dabar dar kartą tave noriu išbučiuoti. Užvydžiu tavo tėvams, kad tokio sunaus jie susilaukė.

Vytukas. Nieko, o nieko nesuprantu!

Kaziukas (*graušdamas sūrį*). Ir aš taip pat.

Zosė (*susivokusi*). Tai angelas, ne broliukas! (*Vaikams*). Klausykit, aš jums papasakosiu. (*Pasakoja jiems tyliai*).

Vaikai. Aha! Aha!

Antanėlis. Tai jis nesutiko mūsų ir tėvų išsižadėti.

Aldute, Birutė, Jonė. Tai bent puikiai pasielgė.

Kaziukas. O kaip jūs norėjote?

Antanėlis (*šaukia*). Tegyvuoja mūsų Vincukas!

Visi. Tegyvuoja! Tegyvuoja! Tegyvuoja!

Vincukas (*visiems dėkoja, nuoširdžiai paspausdamas kiekvienam ranką. Įneša valgį, deda ant stalo*). Dėkoju jums už nuoširdžius linkėjimus, atsilyginsiu jums, draugai, kai pabaigsiu mokslą ir sugrįšiu, tuomet kartu su jumis darbuosiuos ir padėsiu jums šviestis...

Visi. Tegyvuoja mūsų Vincukas! (*Visi pripuola prie jo ir kiloja į viršų šaukdami „valio"*).

Motiejus (*vaikams*). O dabar valgykite, linksminkitės, dainuokite ir šokite!

Visi. Valio! Valio!

Uždanga.

Ką aš myliu

Myliu aš gegutę,
Ką sode kukuoja,
Myliu aš sesutę,
Ką gražiai dainuoja.

Myliu aš tėvelį
Ir brangią mamytę,
Myliu aš broliuką
Ir mažą sesytę,

Ir kol gyvas būsiu,
Visad juos mylėsiu,
O kai tik užaugsiu,
Dirbti jiems padėsiu.

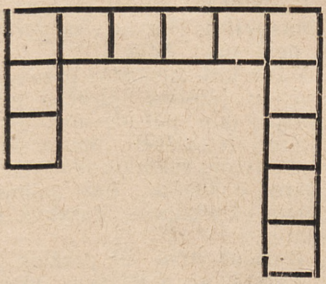
Balys Petrelis

STABTELK, PAGALVOK!

12 uždavinys

Tvartai

(Atsiuntė V. Navackas)

Šiuose tvartuose patalpinkite du šimtus ožkų, kad visuose būtų lygiai.

13 uždavinys

Vizitinė kortelė

(Atsiuntė S. S—lis)

Vizitinė kortelė daroma iš storesnio popieriaus. Joje atspausdinama kortelės savininko vardas ir pavardė, kartais jo amatas, tarnyba, mokslo laipsnis ir t. t.

Vieno pono vizitinė kortelė atrodė tik šitaip:

K. NIARINGAS

Įspėkite jo amatą.

14 uždavinys

Juostelės

al	gai	sai	ka
no	pat	ne	pa
si	do	gė	lė
si	re	si	ba

Sustumdykite šias juosteles aukštyn ir žemyn ir perskaitykite patarlę.

Pastaba. 1) Šių uždavinių sprendimus ir sprendėjų pavardes paskelbsime 21 „Varpelio" numeryje.

2) Tame pat numeryje paskelbsime ir pavardes tų, kas gaus knygų už uždavinių sprendimą. Knygos bus paskirtos burtų keliu tiems, kas daugiausia bus išsprendęs uždavinių.

Uždavinių sprendimas:

9 uždavinys

Juostelės

Baltos pievos, juodos avys, kas išmano, tas pagano.

10 uždavinys

Degtukai

11 uždavinys

Dalyba

Dvylika parašykime šitaip: **XII.** Dabar išveskime liniją, kuri padalintų pusiau: $\frac{\text{VII}}{\Lambda\text{II}}$ Pusė, kaip matote, bus **VII**. Ar ne taip?

Uždavinius išsprendė:

1) K. Čeponis, D. ir M. Čibirai, A. Dylis, Gegutė, S. Gruzdys, I. Krasauskas, O. Krasauskaitė, A. Lebedytė, N., V. ir B. Mačiuliai, A. Panavas, Al. Papšys, V. Papšys, J. Sadaunykas, S. Sužiedėlis, A. Telyčėnaitė, V. Telyčėnaitė, M. ir V. Žebrauskai, Stasys J—s ir S. A. S—lis — 9, 10 ir 11 uždavinius.

2) V. Arnauskas, J. Aliukas, F. Čenys, B. Jaura, J. Martūnas, V. Navackas, A. Pirštelis, A. Vasiliauskaitė, M. Vileitytė, B. Viškelis ir J. Žarkauskas — 9 ir 10 uždavinius.

3) V. Jukna, J. Kanevičiūtė ir V. Radziulis — 9 uždavinį.

Gavome vieną sprendimą visai be parašo. Neįdėjome tų pavardžių sprendėjų, kurie buvo susirašę būriu viename lape ir prirašę net pramanytų pavardžių.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ

V. Juknai. Taip gražiai parašei, kad net malonu buvo pažiūrėti. O kad taip gražiai visi rašytų! Vieną tavo pasakojimą rasi „Varpely". Tik kodėl neparašei, iš kur taip gražiai nurašei?

Stasei P. Ne, dar netinka. Parašyk daugiau, gal bus geresnės.

Tomui. Viskas, ką atsiuntei, labai gražu. Tik iš kur nurašei, — parašyk ir mums.

Klajūnui. Ačiū, gal ir pasinaudosime.

Kinduriui. Atsiųstas uždavinys įdomus, ačiū. Gal vėliau įdėsime.

Svyraičiui. Pasinaudosime, ačiū.

V. Radziuliui. Vėliau įdėsime.

J. Mazgeliui. Dar ne visai gerai sueiliuota, neįdėsime. Ačiū.

V. Navackui. Atsiųstos pasakos gražios, vėliau įdėsime. Gražus ir vienas eilėraštis, jį taip pat įdėsime. Prašome nenusiminti ir rašinėti, mums nesudaro vargo skaitytojų rašinius skaityti: vis kas nors gero pasitaiko, kas galima įdėti. Dėkojame už atsiųstas pasakas, eiles ir uždavinius.

V. Dainiui. Ačiū už gražius linkėjimus. Laišką su didžiausiu malonumu perskaitėme.

Wydawca-Leidėjas L. **Cicėnas** Redaktor-Redaktorius **V. Budrevičius**
Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6